

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 912/2021
03.03.2021. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Божидара Вујичића, председника већа, Весне Субић и Јелице Бојанић Керкез, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., против туженог ББ из села ..., ..., ради лишења родитељског права, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 2/20 од 17.09.2020. године, у седници већа одржаној дана 03.03.2021. године, донео је

РЕШЕЊЕ

УКИДА СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж2 2/20 од 17.09.2020. године и предмет враћа другостепеном суду, на поновно одлучивање о жалби туженог.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 2/20 од 17.09.2020. године, ставом првим изреке, укинута је пресуда Основног суда у Ваљеву П2 347/19 од 25.10.2019. године, којим је тужени ББ делимично лишен родитељског права, и то права и дужности чувања, подизвања, васпитања, образовања, заступања, управљања и располагања имовином мал. ВВ из ..., рођене ... године, осим дужности издржавања мал. детета, што је тужени дужан признати и трпети под претњом принудног извршења, те је одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован тужбени захтев тужиље АА из ... којим је тражила да се тужени ББ делимично лиши родитељског права, и то право да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета мал. ВВ из ..., рођене ... године. Ставом трећим изреке одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију, из свих законских разлога због којих се ревизија може изјавити, у смислу члана 407. Закона о парничном поступку.

Испитујући побијану пресуду, на основу овлашћења из члана 408. Закона о парничном поступку, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужиље основана.

У поступку је утврђено да су парничне странке биле у ванбрачној заједници коју су засновале 2004. године и да су се добро слагале до рођења мал. ВВ ... године. Након рођења мал ВВ годину дана су живели у ванбрачној заједници као подстанари, а након тога у кући тужиљиног деде у ... . Ванбрачна заједница је коначно престала у

новембру 2012. године. Пресудом Основног суда у Ваљеу П2 388/12 од 24.04.2013. године мал. ВВ је поверена тужили на самостално вршење родитељског права, а тужени је обавезан да у издржавању малолетне ВВ учествује у износу од 10.000,00 динара, с тим што је обавеза, поравнањем од 29.09.2015. године, повећана на износ од 12.000,00 динара. Током тог поступка тужени је тврдио да не осећа потребу да виђа мал. дете јер није сигуран да је она његово дете, али никада није покренуо поступак за оспоравање очинства.

Правноснажном пресудом Основног суда у Ваљеу К.бр.2080/10 од 12.01.2011. године тужени је оглашен кривим због кривичног дела насиље у породици из члана 194. став 1. КЗ, па му је изречена условна осуда тако што је утврђена казна затвора у трајању од седам месеци која се неће извршити ако у року од две године од дана правноснажности пресуде не учини ново кривично дело, а због тога што је дана 17.10.2009. године у ... у кући тужиле и њене мајке применом насиља и претњи да ће напасти на живот и тело, угрозио спокојство тужиле, као члана своје породице, и то тако што је способан да схвати значај свог дела и да управља својим поступцима, после свађе са таштом и тужилом, претио да ће убити и њу и њихово малолетно дете, да би по одласку тужиле у кућу своје тетке у суседно село ..., узео дете и однео у кућу свог оца у селу ..., након чега је по сазнању да је тужиле пријавила случај полицији вратио дете у кућу тужиле, у којој је полупао стационарани телефонски апарат, шерпу и руком ударио тетку тужиле. Поред тога, правноснажном пресудом Основног суда у Ваљеу К.бр. 111/14 од 07.03.2015. године и К.бр. 22/18 од 03.05.2018. године тужени је осуђен условно због кривичног дела недавање издржавања у периоду од 05.08.2013. године закључно са 05.03.2014. године и у периоду од јула 2017. године до септембра 2017. године

Мал. ВВ је ученица ... разреда основне школе, постиже одличан успех и примерено владање, живи у домаћинству са мајком у приземној кући површине 74м² где су адекватни услови опремљености, има и ваншколске активности (иде на фолклор у ... „...“). У својој изјави органу старатељства она је навела да има доста близак однос са мајком, да је емотивно везана за њу, да оца није видела од своје четврте године и да се углавном сећа ружних ствари које су везане за њега, да не би волела да види оца и да мисли да би сваки сусрет са њим за њу био непријатан.

Тужени се није одазвао на два писмена позива Центра за социјални рад, који су враћени са назнаком да достава није успела, а из свих чињеница које су утврђене Центар је закључио да је тужени незаинтересован и немотивисан да одржава личне односе са малолетном ћерком, због чега сматрају да је тужени грубо занемарио дужност и садржину родитељског права и избегавао да у дужем временском периоду одржава личне односе са малолетном ВВ, те да има основа да се потпуно лиши родитељског права у односу на малолетну ВВ.

Тужени се први пут појавио у другостепеном поступку, када је другостепени суд одржао расправу и затражио допунско мишљење Центра за социјални рад, који је остао при свом мишљењу. Тужени је, иначе, када је саслушан као парнична странка навео своје имовинско стање и изразио жељу да виђа своје дете, при чему је као разлог невиђања детета навео исказ тужиле у поступку за вршење родитељског права да мал. ВВ није његово дете. Од 2012. године је повремено виђао дете на улици и продавници,

али јој никада није пришао, сматрајући да би то изазвало негативне последице код детета, стим што је хтео да се обрати психологу и школском директору, што до сада није учинио.

Имајући у виду утврђено чињенично стање другостепени суд је сматрао да тужени није грубо занемарио родитељско право због чега би га требало у потпуности лишити родитељског права, већ је несавесно вршио родитељско право, при чему је томе допринела и пољуљана вера у очинство. Иако тужени није учинио довољно напора у смислу остваривања контакта са мал. ВВ, другостепени суд је сматрао да се понашање туженог може отклонити корективним надзором од стране органа старатељства и оценио да је у најбољем интересу малолетног детата да се покуша са реуспостављањем односа на начин који би био безбедан по мал. ВВ и у складу са њеним жељама, уколико тужени покаже иницијативу у том правцу. Ни чињеница учињеног кривичног дела насиље у породици, због протеча времена када је учињено, ни чињеница недавања издржавања, за Апелациони суд нису довољни докази из којих би произашли разлози за делимично лишење родитељског права туженог да одлучује о питањима који битно утичу на живот мал. ВВ заједнички и споразумно са тужиљом, јер тужени није несавесно вршио родитељско право.

Основано се у ревизији указује да другостепени суд, доносећи побијану пресуду, није у довољној мери оценио све чињенице које су у поступку утврђене, доводећи их у везу са свим доказима који су изведени у поступку, како би правилно применио материјално право доносећи одлуку о тужбеном захтеву.

Из одредби члана 81. и члана 82. Породичног закона, којима су прописани разлози и последице потпуног и делимичног лишења родитељског права, произлази да лишење родитељског права представља правно средство којим се несавесни родитељи лишавају неког или свих права и обавеза које имају. Родитељско право је изведено из дужности родитеља и постоји само у мери која је потребна за заштиту личности, права и интереса детета, како је прописано чланом 67. Породичног закона. У том смислу, лишење родитељског права представља меру заштите детета од несавесног поступања родитеља, а у зависности од степена занемаривања дужности родитеља, родитељ може бити лишен родитељског права потпуно или делимично.

Суд је у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права увек дужан да се руководи најбољим интересом детета, а пре доношења одлуке о заштити права детета, односно вршењу или лишењу родитељског права, суд има обавезу да затражи налаз и стручно мишљење од органа старатељства и друге специјализоване установе, све у смислу члана 6, члана 266. став 1. и члана 270. Породичног закона, што је у конкретном случају и учињено. Такође, суд је дужан да прибави мишљење малолетног детета, у смислу члана 65. Породичног закона, што је такође у поступку учињено. Међутим, према оцени Врховног касационог суда другостепени суд није у довољној мери и на правилан начин оценио прибављено мишљење органа старатељства, као и мишљење мал. детета, већ се руководио жељом и интересом туженог као оца, да после више од осам година успостави контакт са мал. дететом, мада није у том смислу учинио ништа да ту жељу и оствари.

У корпус права детета спадају и право на развој, образовање и формирање мишљења, те тако у смислу члана 62. Породичног закона, дете има право на обезбеђење најбољих могућих животних и здравствених услова за свој правилан и потпун развој, на основу члана 63. Породичног закона дете има право на образовање у складу са својим способностима, жељама и склоностима, а у смислу члана 65. Породичног закона, дете које је способно да формира своје мишљење има право слободног изражавања мишљења. Са друге стране, у погледу вршења родитељског права у смислу члана 78. став 3. Породичног закона родитељ који не врши родитељско право има право и дужност да издржава дете, да са дететом одржава личне односе и да о питањима која битно утичу на живот детета одлучује заједнички и споразумно са родитељем који врши родитељско право. Питањима која битно утичу на живот детета у смислу овог закона, сматрају се нарочито: образовање детета, предузимање већих медицинских захвата над дететом, промена пребивалишта детета и располагање имовином детета велике вредности. Према одредби члана 82. Породичног закона родитељ који несавесно врши права или дужности из садржине родитељског права може бити делимично лишен родитељског права, и то права на одржавање личних односа са дететом и права да одлучује о питањима која битно утичу на живот детета.

У конкретном случају ради се о питањима која битно утичу на живот мал. детета, пре свега у смислу предузимања већих медицинских захвата над дететом, с обзиром да се јавио проблем сагласности туженог за предузимање медицинског захвата над мал. дететом након њеног повређивања, у ситуацији када тужени годинама није ни контактирао, ни виђао мал дете, нити имао било какав контакт са тужиљом, као мајком која самостално врши родитељско право. Тужиља није тражила лишење родитељског права туженог у погледу одржавања личних односа са мал. дететом, чиме се другостепени суд пре свега руководио одлучујући о тужбеном захтеву, сматрајући да се корективним надзором од стране органа старатељства може исправити тужени, као отац, у вршењу родитељског права.

Пошто је суд у спору за заштиту права детета и у спору за вршење односно лишење родитељског права увек дужан да се руководи пре свега најбољим интересом детета, при чињеници да је орган старатељства дао мишљење да постоје разлози за лишење родитељског права туженог, и то потпуног, и мишљења мал. детета да не осећа потребу да са туженим контактира, због страха од непријатне ситуације до које би могло да дође, апелациони суд није дао довољан значај ни мишљењу Центра за социјални рад ни мишљењу детета, па ни најбољем интересу мал. детета, када је донео побијану пресуду. Другостепени суд је утврдио све пропусте у понашању туженог, али је ипак, изгледа руководећи се његовим интересом а не најбољим интересом мал. детета, сматрао да не постоје услови за делимично лишење родитељског права у домену одлучивања о питањима која битно утичу на живот детета.

С обзиром да другостепени суд није дао довољно разлога о битним чињеницама од којих зависи потпуно утврђење чињеничног стања, правилност примене материјалног права није могла бити испитана.

У поновном поступку другостепени суд ће имати у виду примедбе из овог решења, поново ценити чињенице које су у поступку утврђене, водећи при томе рачуна пре свега о најбољем интересу мал. детета које ће довести у везу са мишљењем мал.

детета, након чега ће поново одлучити о жалби туженог. При томе, другостепени суд ће имати у виду и могућност враћања родитељског права, ако и када престану разлози због којих је родитељ био лишен родитељског права, у смислу члана 83. Породичног закона.

Из наведеног разлога одлучено је као у изреци решења, на основу одредби члана 416. став 2. Закона о парничном поступку

**Председник већа-судија
Божидар Вујичић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић